

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksestä laiksi metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 8 päivänä syyskuuta 1994 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 146.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylitarkastaja Hannu Kukkonen maa- ja metsätalousministeriöstä, ylitarkastaja Erkki Hallman metsähallituksesta, varametsäjohtaja Timo Nyrhinen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, professori Erkki Annala Metsäntutkimuslaitoksesta, johtaja Jouni Nikola Metsänjalostussäätiöstä sekä metsänhoitaja Sakari Pönniö ja vt. osastopäällikkö Ossi Malmberg Metsäkeskus Tapiosta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan metsänviljelyaineiston kaupasta annettua lakia (684/79) muutettavaksi siten, että Euroopan yhteisön (EY) metsänviljelyaineiston kauppaa ja ulkoista laatua koskevien direktiivien vaatimukset täyttävän viljelyaineiston pääsy Suomen markkinoille varmistetaan. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain pääsäännöstä poiketen viimeksi mainitun direktiivin vaatimusten mukaista aineistoa ei saataisi tarkastaa ennen sen saapumista vastaanottajalle. Mahdollisuus kieltää metsänviljelyaineiston maastavienti ehdotetaan poistettavaksi. Esitys sisältää lisäksi eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Lakiehdotus liittyy Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa (EU) ja se on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti jäsenyyden kanssa. Lain voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

Valiokunnan kannanotot

EY:n lainsäädäntö

Hallituksen esityksen mukaan EY:n metsänviljelyaineistoa koskevaan lainsäädäntöön sisältyy kaksi neuvoston direktiiviä: direktiivi met-

sänviljelyaineiston pitämisestä kaupan (66/404/ETY), jäljempänä kauppadiirektiivi, ja direktiivi yhteisössä kaupan pidettävän metsänviljelyaineiston ulkoista laatua koskevista vaatimuksista (71/161/ETY), jäljempänä laatudirektiivi. Direktiivien tavoitteena on poistaa jäsenvaltioiden välisen metsänviljelyaineiston kaupan esteitä kauppaa koskevia säännöksiä yhtenäistämällä. Direktiivien vaatimukset täyttävän aineiston kaupalle ei saa unionissa asettaa muita kuin direktiiveissä säädettyjä rajoituksia.

Neuvottelutulokset

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen metsänviljelyaineistoa koskevat tavoitteet EU-jäsenyysneuvotteluissa koskivat metsänviljelyaineiston alkuperäluokitusta ja laatuvaatimuksia sekä unionin ulkopuolisten maiden kanssa käytävän kaupan järjestelyjä. Alkuperäluokituksen ja laatuvaatimusten osalta Suomen tavoitteena oli säilyttää voimassa olevan lainsäädännön mukainen alkuperäluokitus ja pakolliset laatuvaatimukset. Lisäksi Suomi pyrki saamaan laatudirektiivin poikkeuksen, jonka perusteella myös Suomessa tuotetut taimet voitaisiin sisällyttää yhteisön luokitukseen. EU:n ulkopuolisten maiden kanssa käytävän kaupan osalta tavoiteltiin EY:n säännöksiä joustavampaa menettelyä tuontilupien suhteen.

Hallituksen esityksen mukaan Suomi saa neuvottelujen tuloksena säilyttää metsänviljelyaineiston kauppaa koskevan kansallisen lainsäädäntönsä vuoden 1999 loppuun saakka. Lisäksi Suomessa saadaan tietyn edellytyksin vuoden 2001 loppuun saakka markkinoida sellaista metsänviljelyaineistoa, joka ei täytä kauppadiirektiivin vaatimuksia. Tällaista taimiaineistoa ei saa viedä unionin nykyisiin jäsenvaltioihin ilman poikkeuslupaa. Sama koskee aineistoa, joka poikkeaa laatudirektiivin vaatimuksista. Kauppaan Ruotsin ja Norjan kanssa sovelletaan voimassa olevia järjestelyjä. Suhteessa unioniin Suomen on varmistettava direktiivien vaatimukset täyttävän viljelyaineiston pääsy markkinoilleen.

Keskeiset muutokset

Saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että neuvotteluissa sovitut poikkeusjärjestelyt mahdollistavat metsänviljelyaineiston kotimaisen ja muiden kuin unionivaltioiden kanssa käytävän kaupan jatkamisen nykyisellään siirtymäkauden ajan. Keskeisin jo siirtymäaikana toteutettava muutos on yhteisön direktiivien vaatimukset täyttävän viljelyaineiston tuonnin vapauttaminen, mikä käytännössä saattaa johtaa myös sellaisen aineiston tuontiin, joka ei alkuperältään sovellu Suomen kasvuolosuhteisiin. Valiokunta toteaa, että metsänviljelyaineiston alkuperällä on ratkaiseva merkitys metsänviljelyn onnistumiselle. Valiokunta katsookin, että lainsäädännöllisten keinojen sijasta neuvonnalla ja tiedotustoiminnalla tulee lisätä metsänviljelijöiden tietämystä Suomen olosuhteisiin sopivasta viljelyaineistosta. Päävastuu tästä tehtävästä on metsätalouden neuvontajärjestöillä, erityisesti metsäkeskuksilla ja metsälautakunnilla.

Toinen keskeinen muutos lakiehdotuksessa koskee metsänviljelyaineiston vientikieltomahdollisuuden poistamista. Tähän saakka vienti on ollut mahdollista kieltää, jos se aiheuttaa kotimaassa metsänviljelyaineiston puutetta tai johtaa alkuperältään epätarkoituksenmukaisen aineiston käyttöön kotimaassa. Tällainen tilanne saattaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan syntyä etenkin Pohjois-Suomessa, jossa metsänviljelyyn soveltuvasta siemenestä on puutetta ja jossa käytettävälle siemenelle saattaa ilmetä kysyntää myös muissa vastaavan ilmastun olosuhteiden maissa. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että yksityismetsälaki (412/67) velvoittaa metsänomistajan huolehtimaan uuden kasvun aikaansaamisesta hakkuualueilla.

Valiokunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö jatkossa seuraa ja koordinoi kotimaisen metsänviljelyaineiston tuotantoa ja vientiä sekä ulkomaisen aineiston tuontia ja huolehtii kaikissa tilanteissa siitä, että siemeniä ja taimia on riittävästi saatavissa metsänviljelyyn.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1994

Myönteisenä näkökohtana viennin vapautuminen tarjoaa mahdollisuuden hyödyntää taimituotantomme vajaakapasiteettia edellyttäen, että taimitarhamme kykenevät tuottamaan alkuperältään EU:n jäsenvaltioiden alueelle sopivia taimia kilpailukykyiseen hintaan. Ylikapasiteetin purkaminen alentaisi toisaalta myös kotimaisen siemenen hintaa.

Esitetyn selvityksen perusteella valiokunta toteaa lisäksi, että siirtymäajan jälkeen ongelmaksi saattaa muodostua niin sanotun metsikkösiemenen käytön loppuminen, vaikka Suomen nykyiset siemenvarastot riittäisivät vielä selvästikin pitempään. Metsikkösiemenen ei täyty yhteisön direktiivien luokitusvaatimuksia, joten sen kauppaaminen ei tulisi kysymykseen ilman poikkeuslupaa.

Valiokunta edellyttääkin, että EY:n kauppadiirektiiviä uudistettaessa pyritään turvaamaan se, että metsikkösiemenen käyttö olisi mahdollista myös siirtymäajan jälkeen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan direktiivin uudistustyö on jo aloitettu.

Valiokunta pitää muutoinkin tärkeänä sitä, että Suomi pyrkii mahdollisessa jäsenyyssvaiheessa aktiivisesti kehittämään yhteisön metsänviljelyaineistoa koskevaa lainsäädäntöä asettamiensa tavoitteiden mukaisesti.

Lopuksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että metsätuholaisten kulkeutuminen maamme metsänviljelyaineiston mukana tulee Suomen kasvinsuojelulainsäädäntöä kehitettäessä ja yhteisön järjestelmään sopeutettaessa mahdollisimman hyvin torjua. Kasvinsuojelulakia koskeva hallituksen esitys n:o 168 on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä edellä esitetyn huomautuksin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Kal-

li, Koistinen, Koski, Lahikainen, Ollila, Pulliainen, Rajamäki, Riihijärvi, Rinne, Urpilainen ja Westerlund sekä varajäsen Björkenheim.